

בחברה לחקירת ארץ־ישראל ועתיקותיה

א. הכינוס הארצי הי"ז לידיעת הארץ

הכינוס הי"ז לידיעת הארץ נערך בימים י"ז—י"ח בתשרי תשכ"ב, ב—ג' של חול—המועד סוכות, והוקדש לנושא "בקעת בית־שאן" למלאות מחצית־היובל להתיישבות החדשה באיזור.

הכינוס נפתח בשעות הבוקר ביום רביעי, י"ז בתשרי (27.9.61), בסיוור להרי הגלבוע מעפולה, בדרכים החדשות, שנשללו על־ידי הקרן הקיימת לישראל. בהר הברקן הוקמה סוכה, שבה הושמעו הרצאותיהם של מר יוסף וייץ על עשרים וחמש שנות התיישבות בעמק בית־שאן ושל הרב־סרן יהושע לוינסון על תעבורה ובטחון בגלבוע. אחר־הצהריים הגיעו המסיירים לגן־השלושה — בריכת־עמל (סחנה) ובשעה 5.30 נפתח המושב הראשון של הכינוס באמפיתיאטרון האזורי של בית־שאן בדברי ברכה של הפרופ' ב. מזר למר ד. בן־גוריון ולמר ד. זכאי, בהגיעם לשנתם ה־75. את באי הכינוס בירכו: מר י. בן־צבי, נשיא המדינה, מר א. סולץ, יושב־ראש המועצה האזורית, מר מ. קול, בא־כוח הסוכנות היהודית, וראש המטה הכללי (בכתב). המרצים במושב זה היו: מר י. בן־צבי (השומרונים בבית־שאן), פרופ' ב. מזר (בית־שאן ובקעתה בימי קדם), מר ש. ייבין (בית־שאן כמרכז מצרי), ד"ר י. אהרוני (יששכר ומנשה בעמק בית־שאן). מר י. אבירם שימש כיושב־ראש.

לאחר הפסקה קצרה נפתח בערב המושב השני על־ידי היושב־ראש שלו הד"ר א. בירן, הושמעו הרצאותיהם של: הפרופ' מ. אבי־יונה (בית־שאן — סקיתופוליס בתקופה הרומית והביזאנטית), הפרופ' נ. אביגד (בית־הכנסת בבית־אלפא ומקומו באמנות היהודית), מר י. ברסלבי (ר' אשתורי הפרחי בבית־שאן) והאלוף א. יפה (בית־שאן במלחמת השחרור). אורגנו מקומות־לינה לבאי־הכינוס במשקי עמק בית־שאן ובר"אהלו".

למחרת, יום המישי, י"ח בתשרי (28.9.61), בשעה 9 בבוקר, חזרו המשתתפים לבית־שאן לפתיחת התערוכה המיוחדת על שרידי העבר ממשקי בית־שאן לכבוד הכינוס, שהוכנה על־ידי מר נ. צורי במוזיאון העירוני. לאחר־מכן נפתח המושב השלישי של הכינוס בתיאטרון הרומאי. הושמעו בו הרצאות קצרות על־ידי: גב' רות עמירן (תל בית־שאן), ד"ר ש. אפלבוים (החפירות בתיאטרון הרומאי), מר י. ינאי (פעולותיה של הוועדה לשיפור נוף־הארץ), מר נ. צורי (סקר ארכיאולוגי באיזור של בית־שאן). הכינוס נגער בדבריהם של מר ד. זכאי, הפרופ' ב. מזר ומר י. אבירם. עם סיומו יצאו המשתתפים לסיוורים בתל בית־שאן, במוזיאון, בתיאטרון, בעיר החדשה, במתקן מיהול המים, ומכאן עברו, דרך בריכת־עמל, לבית־הכנסת בבית־אלפא ולתצוגת המטבעות בבית־אלפא, שנערכה על־ידי מר מ. רשף. כמדריכים בסוירים שימשו גב' עמירן, ד"ר אפלבוים, ר/סרן י. לוינסון, מר ב. ספיר, מר סלוס

ב. חברה לחקירת ארץ-ישראל ועתיקותיה

ואחרים. לפנות-ערב חזרו המשתתפים לבתיהם. בכינוס חולק שי מטעם הקרן הקיימת לישראל והוועדה לשיפור נוף הארץ.

דין-וחשבון מפורט על הכינוס יתפרסם בחוברת מיוחדת, שתצא לאור בשיתוף עם המועצה האזורית של בקעת בית-שאן ובסיוען של הקרן הקיימת לישראל והוועדה לשיפור נוף הארץ ולשחזור אתרים היסטוריים במשרד ראש הממשלה.

ב. הפירות ארכיאולוגיות

בשנת תשכ"א ערכה החברה הפירות וסקרים במקומות שונים בארץ, ברובם תוך שיתוף עם המחלקה לארכיאולוגיה של האוניברסיטה העברית ואגף העתיקות של משרד החינוך והתרבות. הפירות אלו היו כרוכות בקשיים גדולים מחמת המחסור בפועל-ידחק, הנסיונות לשתף בעבודת-ההפירות מתנדבים מהארץ ומחוץ-לארץ וכן גנ"ע"ים (בתורת שירות לאומי) — עלו יפה. בראש וראשונה יש להזכיר את סקר המערות במדבר יהודה, שלב ב', שהביא לגילויים מפתיעים. בחוברת הקרובה של "ידיעות" תתפרסם סקירה מפורטת על כך.

בימים אלה נסתיימה עונת-ההפירות הרביעית ברמת-רחל, בהנהלתו של הד"ר י. אהרוני, שנערכה מטעם החברה לחקירת ארץ-ישראל ועתיקותיה, האוניברסיטה העברית ואגף העתיקות, בשיתוף עם האוניברסיטה של רומא.

בחורף תשכ"א נערכו הפירות בעין-גדי (תל גורן), בהנהלתו של הפרופ' ב. מזר ובהשתתפותם של הד"ר טרודה דותן, הארדיכל ע. דוניבסקי ומר י. אבירם. הפעולה תימשך בחורף תשכ"ב. הדין-וחשבון עליה יתפרסם בחוברת מיוחדת.

בתחום הארכיאולוגיה התתיימית נערך סקר על-ידי החוג במעגן-מיכאל, בריכוזו של מר א. לינדר. החוג עיבד תכניות לפעולה מקיפה באזורים שונים. עונת-הפירות עשירית בבית-שערים, שעמדה להיערך בקיץ תשכ"א. בוטלה מחוסר פועלים.

ג. פרסומים

בכמה משיבותיו של הוועד המנהל של החברה לחקירת ארץ-ישראל ועתיקותיה נדונה הצעה לארגון חדש של מערכת פרסומיה, שלפיה יתמנה ועד מערכת משותף לכל המפעלים בתחום זה, שישקוד על תכנונם ותיאומם וידאג למימנם. ההצעה המעובדת לפרטיה תובא בקרוב לאישורו הסופי של הוועד. הנוסח המאושר יפורסם בחוברת הבאה של "ידיעות".

הרבעון האנגלי *Israel Exploration Journal* מסיים את שנתו האחת-עשרה. בחוברת 4, XI יבוא מפתח של הפרסומים בעשרת הכרכים הראשונים שלו.

לקראת הכינוס הי"ז לידיעת הארץ יצא לאור הקובץ "בימי בית ראשון", בעריכתו של א. מ. ל. מ. ס. הספר כולל את סדרת-ההרצאות על מלכויות ישראל ויהודה לפי הסדר הבא: ב. צ. דינור (ההיסטוריוגרפיה המקראית של תקופת המלוכה); א. מלמט (פרקים במדיניות-החוץ של דוד ושלמה); ש. ייבין (אמרכלת ישראל בימי דוד); י. ידן (חצור, גור ומגידו בימי שלמה); י. אהרוני (מחוזות ישראל ויהודה);

ב. חברה לחקירת ארץ-ישראל ועתיקותיה

ב. מזר (ייסודה של ממלכת-ארים ויחסיה עם ישראל); ח. תדמור (עזריהו מלך-יהודה בכתובות-אשור). הספר מחזיק 200 עמודים ומחירו 4.50 ל"י. לחברי החברה — הנחה של 25%.

גשלים בדפוס הכרך השלישי של חצור, אך הוא יימסר למכירה רק לאחר הופעת הכרך הרביעי. שיהיה האחרון בסדרה זו.

הכרך השביעי של ארץ-ישראל, שיוקדש לזכרו של פרופ' ל. א. מאיר ז"ל יימסר בקרוב לדפוס.

נמצא בדפוס ספרה של רות עמירן על הקיראמיקה של ארץ-ישראל, ויש להניח, שיראה אור בסוף שנת תשכ"ב.

הדין והשבון על הסקר הארכיאולוגי של מערות מדבר יהודה (שלב א', תש"ד) יצא לאור בצורת ספר, בעברית ובאנגלית, כתדפיס מיוחד מתוך "ידועות" ו-IEJ.

ד. שונות

בשנת תשכ"ג תמלאנה 50 שנה לחברה לחקירת ארץ-ישראל ועתיקותיה. לקראת שנת היובל מתכנן הוועד המנהל של החברה שורה של אירועים ומפעלים ארכיאולוגיים, כגון קונגרס בינלאומי בישראל, שיוקדש לארכיאולוגיה ולמקרא; הוצאת אנציקלופדיה החפירות ארץ-ישראל במאה השנים האחרונות; פרסום הדין והשבון המדעי הסופי של תגליות מדבר יהודה; חנוכת המוזיאון הלאומי (האגף הארכיאולוגי); היכל הספר ועוד. כמה ממפעלים אלה נמצאים בשלבי-הכנה מתקדם, ויש להניח, שבכינוס הי"ח לידיעת הארץ נוכל למסור פרטים מלאים עליהם.

במשך שנת תשכ"א נערכה סדרת הרצאות על "תגליות מדבר יהודה" במקומות שונים בארץ (ירושלים, תל-אביב, חיפה, באר-שבע, חדרה, פתח-תקווה, רמת-גן, בית-ברל בצופית, כפר-יתקין ועוד), בהשתתפות ראשי המשלחת (ג. אביגד, י. אהרוני, פ. בר-אדון, י. ידין, וי. אבירם). הרצאות אלו עוררו התעניינות מרובה בציבור, שנהר אליהן בהמוניה. הסקירה הראשונה על מבצע מדבר יהודה, שלב ב', תתפרסם ב"ידיעות" ו-IEJ.

בשנת תשכ"א נערכה סדרת הרצאות משותפת לאגף-העתיקות, המחלקה לארכיאולוגיה של האוניברסיטה העברית והחברה לחקירת א"י ועתיקותיה. ההרצאות התקיימו בסירוגין במכון לארכיאולוגיה ובאגף העתיקות. המרצים היו: פרופ' י. ידין, גב' ר. עמירן וד"ר ח. תדמור (הארכיאולוגיה והמזרח הקדמון בקונגרס המזרחנים במוסקבה); ד"ר מ. דותן (עונת-החפירות השנייה באזור); מר י. לנדאו (שתי כתובות הלניסטיות חדשות [מחפצי-בה ומעכו]); מר ש. גוטמן (המחנות הרומאיים במצ"ד); מר מ. פראוסניץ (עונת-החפירות השנייה באכזיב); מר א. לינק (המשלחת התתימית לקיסריה וליס-כנרת בעונת 1960); מר א. נגב (החפירות בקיסריה הצלבנית ב-1960/1); מר רם גופנא (הצרים בנגב הצפוני).

במלאת חמש שנים לנפילתם של האדריכל יעקב פינקרפלד, מרת חוה רם-פוגלסון, הד"ר רודולף רודברג ומר ברוך שוחטמן זכרונם לברכה ברמת-רחל, בהת-

בחברה לחקירת ארץ-ישראל ועתיקותיה

קפה הירדנית על משתפי הכינוס הארצי הי"ב לידיעת הארץ, נערך ביום רביעי, כ"ד בתשרי תשכ"ב (4 באוקטובר), טכס-אזכרה במקום, במעמד של חברי הוועד המנהל של החברה, קרובים וידידים. הטכס נפתח על-ידי הפרופ' ב. מזר. דברי הערכה על הנפטרים נאמרו על-ידי הד"ר ח. ז. הירשברג והמשוררת אנדה עמיר-פינקפלד. על המצפה, שבו גורו החברים, הותקן לוח-זכרון.

לתשומת לב חברי החברה

דמי החבר המינימאליים הועמדו, החל בשנת תשכ"ב, על 8 ל"י ליחיד ועל 15 ל"י למוסדות וארגונים.

דמי-החתימה על הרבעון האנגלי *Israel Exploration Journal*, משנת 1962 (כרך XII) ואילך הועמדו על 8 לירות בארץ; לחברי החברה — 7 ל"י; דמי-החתימה בחוץ-לארץ — ללא שינוי (6 דולר).